

Advies over openbare raadpleging over de Europa 2020-strategie

Vlaamse Onderwijsraad

Kunstlaan 6 bus 6
BE-1210 Brussel

T +32 2 219 42 99
F +32 2 219 81 18

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Advies op eigen initiatief

Uitgebracht door de Algemene Raad op 16 oktober 2014 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding:

Besproken op de commissie Internationaal Onderwijs- en Vormingsbeleid op 23 september 2014 en op 7 oktober 2014

Dossierbeheerder(s): Roos Herpelinck en Carine Desmet

INHOUDSOPGAVE

1 AANBEVELINGEN VOOR HET NIEUWE EUROPESE ONDERWIJSBELEID EN DE VERTALING ERVAN IN VLAAMS BELEID (KRACHTLIJNEN VAN HET ADVIES)	3
1.1 VERWACHTINGEN VOOR HET EUROPESE NIVEAU	3
1.2 VERWACHTINGEN VOOR HET VLAAMSE NIVEAU	3
1.3 VERWACHTINGEN VOOR BEIDE NIVEAUS: VERSTERK DE STAKEHOLDERPARTICIPATIE	3
2 VAN LISSABONSTRATEGIE TOT ONDERWIJS- EN VORMING 2020 EN EUROPA 2020-STRATEGIE	4
2.1 LISSABON EN DE AANZET VOOR DE OPEN COÖRDINATIEMETHODE	4
2.2 EUROPA 2020	4
2.3 STRATEGISCH RAAMWERK VOOR EUROPESE SAMENWERKING OP VLAK VAN ONDERWIJS EN VORMING ET 2020	5
2.4 EVALUATIE MET INPUT VAN DE STAKEHOLDERS	5
3 ONDERWIJS, EEN KERNPROCES IN HET VERNIEUWDE EUROPESE BELEID	6
3.1 DE SOCIALE DIMENSIE VAN ONDERWIJS EN VORMING STERKER BEKLEMTONEN DOOR EEN GELIJKE KANSENBELEID	6
3.2 HET EUROPESE ONDERWIJSBELEID BESTEEDT TE WEINIG AANDACHT AAN HET PERSPECTIEF EN DE RECHTEN VAN DE LERENDE OP ONDERWIJS	6
3.3 SAMENHANG TUSSEN VERSCHILLENDE EUROPESE BELEIDSKADERS	7
3.4 WAAR MOETEN WE NAARTOE MET DE ONDERWIJSRICHTPUNTEN EN INDICATOREN (ONDER MEER IN HET KADER VAN DE LANDENSPECIFIEKE AANBEVELINGEN)?	7
3.5 SUBSIDIARITEIT: HET EUROPESE BELEID GEEFT RUIMTE AAN HET NATIONALE ONDERWIJSBELEID OM EEN BREED VORMINGSCONCEPT TE STIMULEREN	8
3.6 IMPLEMENTATIE: EEN ONTBREKEND LUIK IN HET EUROPESE VERNIEUWINGSDENKEN	8
4 EEN DOORDACHTTE VERTALING VAN EUROPESE SAMENWERKINGSKADERS NAAR VLAAMS ONDERWIJSBELEID	9

5 STAKEHOLDERSPARTICIPATIE OP HET EUROPESE EN HET VLAAMSE NIVEAU MOET VEEL STERKER WORDEN UITGEBOUWD

10

1 Aanbevelingen voor het nieuwe Europese onderwijsbeleid en de vertaling ervan in Vlaams beleid (krachtlijnen van het advies)

1.1 Verwachtingen voor het Europese niveau

- Versterken van de sociale dimensie en sterkere impulsen voor een gelijke kansenbeleid in het onderwijs;
- Versterken van de aandacht voor de lerende;
- Versterken van coherentie en transparantie tussen de verschillende processen en het toepassingsgebied op verschillende onderwijsniveaus en vormen;
- Een sober geheel van benchmarks die worden gecontextualiseerd en geduid. De ontwikkeling van een doelstelling in het kader van Europe 2020 over de deelname aan levenslang leren (door volwassenen) en over deelname aan kwalificerend beroepsonderwijs;
- Subsidiariteit: het Europese beleid laat ruimte voor brede vormingsconcepten en voor beleid dat inspeelt op de nationale en regionale kenmerken en culturele traditie;
- Ruimte en tijd voor implementatie zijn ontbrekende luiken in de onderwijsbeleidsprocessen van de EU.

1.2 Verwachtingen voor het Vlaamse niveau

Een doordachte vertaling van Europees beleid naar Vlaams beleid. Dit omvat

- Een accurate opvolging en waar mogelijk Vlaamse beïnvloeding van de Europese samenwerkingskaders;
- Een brede consultatie van de stakeholders over de wijze waarop deze doelstellingen worden omgezet in Vlaams beleid;
- Eigen klemtonen en beleidskeuzes van het Vlaams beleid rekening houdend met onze eigen context, traditie en structuren;
- Een opener communicatie over waar het Europese beleid naartoe wil en waar Vlaanderen eigen klemtonen legt.

1.3 Verwachtingen voor beide niveaus: versterk de stakeholderparticipatie

Het beleid komt zowel Europees als Vlaams tot stand op grond van een breed maatschappelijk debat

- Op Europees niveau wordt structureel overleg met de stakeholders versterkt. Dit veronderstelt ook een grotere transparantie in het profiel van experts en de representativiteit van de belangenorganisaties die door de Europese commissie worden geconsulteerd;
- Op Vlaams niveau wordt de Vlor om advies gevraagd over de Vlaamse standpuntbepaling in Europese afsprakenkaders en over de keuzes die gemaakt worden in de vertaling naar Vlaams beleid;
- De beleidskeuzes worden ook in het Vlaams Parlement afgetoetst.

2 Van Lissabonstrategie tot Onderwijs- en vorming 2020 en Europa 2020-strategie

2.1 Lissabon en de aanzet voor de open coördinatiemethode

Sinds 2000 werken de Europese lidstaten nauwer samen voor de innovatie van hun onderwijsbeleid, dit in het kader van de Lissabonstrategie. De Lissabonstrategie als geheel beoogt om de Europese economie sterkere stimulansen te geven en dit economisch model tegelijk een sociale en een ecologische onderbouwing te geven. Onderwijs en vorming werden voor het eerst naar voren geschoven als sleutelsectoren in de kenniseconomie.

Dit onderwijsprogramma kreeg een concrete neerslag in de beslissing van de Europese Raad in Barcelona in maart 2002. Hier onderschreven de regeringsleiders het werkprogramma Onderwijs en Opleiding 2010. Tegen de achtergrond van de strategie van Lissabon ontwikkelden ze voor het eerst een gemeenschappelijk kader voor Europese samenwerking in onderwijs en vorming

De bevoegdheden die rechtstreeks voortvloeien uit het EU-verdrag zijn eerder beperkt. Op grond van art. 165 moet de Unie '[bijdragen] tot de ontwikkeling van onderwijs van hoog gehalte door samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen en zo nodig door hun activiteiten te ondersteunen en aan te vullen, met volledige eerbiediging van de verantwoordelijkheid van de lidstaten voor de inhoud van het onderwijs en de opzet van het onderwijsstelsel en van hun culturele en taalkundige verscheidenheid'. De Unie is wel bevoegd om rechtsregels uit te vaardigen met betrekking tot de toegang tot beroepen (in het kader van het vrij verkeer van personen), mobiliteit en beroepsopleiding.

Maar voor de meeste andere aspecten functioneerde deze samenwerking dus op basis van vrijwilligheid. De samenwerking kreeg vorm als de open coördinatiemethode. Deze stoelt op gedeelde gemeenschappelijke doelstellingen en referentiekaders, het vergelijken van de praktijk op basis van een aantal richtpunten ('benchmarks') en indicatoren en het verbreden van beleidsinzichten door peer review en het uitwisselen van goede praktijkvoorbeelden. Als ultiem 'sanctioneringsinstrument' gebruikt de Unie tweejaarlijkse rapporten over de geboekte vooruitgang in de lidstaten.

2.2 Europa 2020

In 2010 evalueerde de EU dit beleidsproces en stelde vast dat de lidstaten weliswaar vooruitgang boekten maar veel te weinig om van een reëel succes te kunnen spreken. Bovendien noopte de budgettaire en economische crisis de Unie om meer impact uit te oefenen op het innovatiebeleid van de lidstaten. Vanuit beide vaststellingen groeide enerzijds het onderwijs en vormingsprogramma 'Onderwijs en vorming 2020' en anderzijds de 'Europa 2020-strategie' die gekoppeld is aan de budgettaire orthodoxie en het Europese semester.

Hierin worden de onderwijsdoelen die rechtstreeks te maken hebben met het kwalificatieniveau (reductie van het aantal voortijdig schoolverlaters en een toename van de deelname aan hoger onderwijs) gekoppeld binnen een bredere strategie.

Inhoudelijk draait deze rond vijf hoofddoelstellingen voor werkgelegenheid, onderzoek en ontwikkeling, klimaat en energie, onderwijs en de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting. Ook bevat de strategie zeven actieprogramma's, zogenaamde vlaggenschipinitiatieven: de

digitale agenda, de Innovatie-Unie, Jeugd in beweging, efficiënt gebruik van hulpbronnen, industriebeleid in een tijd van globalisering, een agenda voor nieuwe vaardigheden en banen en het Europees platform tegen armoede.

Naar opvolging, uitvoering en toezicht geldt er een strengere procedure die valt onder het zogenaamde 'Europees Semester', de jaarlijkse procedure om het economisch en begrotingsbeleid op EU-niveau te coördineren. De landenspecifieke aanbevelingen vormen een essentieel instrument voor de uitvoering van de Europa 2020-strategie.

De laatste twee jaar maakt het beleid inzake het kwalificatieniveau (voortijdig schoolverlaten en deelname aan hoger onderwijs) integraal deel uit van deze aanbevelingen.

2.3 Strategisch Raamwerk voor Europese Samenwerking op vlak van Onderwijs en Vorming ET 2020

Naast de doelstellingen vervat in Europe 2020 herwerkte de commissie in 2010 ook het samenwerkingkader over onderwijs en vorming uit Barcelona tot het samenwerkingskader Education and training 2020. Dit kader is veel breder dan de twee kerndoelen uit Europe 2020. Het werkt verder met de intussen al geaccepteerde open coördinatiemethode, de richtpunten en de tweejaarlijkse rapporten over de stand van zaken.

Essentiële beleidslijnen hebben betrekking op levenslang leren, mobiliteit, kwaliteit en effectiviteit, gelijkheid en sociale cohesie, actief burgerschap en creativiteit en innovatie. Binnen het onderwijs worden zowat alle domeinen vervat in het kader, met name kinderopvang en kleuteronderwijs, voortijdig schoolverlaten, de modernisering van het beroepsgericht onderwijs en vorming hoger onderwijs, volwassenenonderwijs. Het Kopenhagenproces met de ontwikkeling van de kwalificatiestructuur en het referentiekader voor sleutelcompetenties zijn opvallende realisaties van deze samenwerking. De paradigmashift in heel wat lidstaten om te werken met leerresultaten ('learning outcomes' / 'skills strategy') is er mede onder Europese impuls gekomen.

2.4 Evaluatie met input van de stakeholders

De Europese Raad besliste op 20-21 maart 2014 om de eerste vier jaar van de Europa 2020-strategie te evalueren. Op 5 maart 2014 publiceerde de Commissie [een mededeling](#) waarin ze de balans opmaakt van de Europa 2020-strategie en lessen trekt uit de eerste jaren waarin de strategie is uitgevoerd. Het [Eurostat rapport 2013](#) 'Smarter, greener, more inclusive? - Indicators to support the Europe 2020 strategy' bevat evaluatiegegevens en de resultaten per lidstaat.

Over de conclusies en de beleidsimpulsen die moeten worden opgenomen door het nieuw verkozen Europees Parlement en de nieuwe Europese Commissie loopt een consultatie over zowel Europe 2020 als een (al afgesloten) bevraging over Education and training 2020. Na afloop van de openbare raadpleging zal de Commissie de ontvangen bijdragen analyseren en

verwerken. Op basis van de resultaten van deze openbare raadpleging zal de Commissie begin 2015 voorstellen doen voor de verdere ontwikkeling van de strategieën.

De Vlor reageert op beide processen door middel van een advies op eigen initiatief, zowel gericht naar het Vlaamse niveau als naar de EU-instanties.¹ In onderstaande advies reflecteert de Vlor over zowel de Europese accenten als op de wijze waarop dit beleid moet worden vertaald in het Vlaamse Onderwijsbeleid.

3 Onderwijs, een kernproces in het vernieuwde Europese beleid

De integratie van onderwijsdoelen in het bredere vernieuwingsproces 'Europe 2020' is een sterk signaal over de grote bijdrage die onderwijs en vorming leveren aan de maatschappelijke ontwikkeling in Europa. Hierdoor erkent de Europese Unie dat onderwijs een doorslaggevende rol speelt in het versterken van maatschappelijke innovatie en in de versterking van de sociale cohesie. Onderwijs is een sleutelsector voor een duurzaam werkgelegenheids- en sociaal beleid. Binnen de controle op de begrotingsorthodoxie zet de Unie de lidstaten ertoe aan om door middel van een kwaliteitsvol onderwijssysteem de kwalificatieniveaus van de burgers te garanderen.

Dit signaal is voor nationale en regionale regeringen bijzonder betekenisvol. Maar voor de Vlor zijn volgende bijkomende accenten cruciaal.

3.1 De sociale dimensie van onderwijs en vorming sterker beklemtonen door een gelijke kansenbeleid

De Vlor stelt vast dat het perspectief van het Europese onderwijsbeleid in de loop van de jaren verbreed is. Sociale cohesie en duurzaamheid kregen een prominentere plaats. We stellen vast dat gelijke onderwijskansen en dan meer specifiek de integratie van kansengroepen binnen het onderwijs impliciet aan de orde komen in Europese onderwijsdossiers. Maar dit is als dusdanig nog geen formeel punt van samenwerking tussen de lidstaten. De Vlor wil dat deze klemtonen verder gaan dan retoriek en dat er effectieve impulsen van uitgaan naar het gelijke onderwijskansenbeleid van de lidstaten.

3.2 Het Europese onderwijsbeleid besteedt te weinig aandacht aan het perspectief en de rechten van de lerende op onderwijs

Zoals hierboven aangegeven, vertrekt het Europese onderwijsbeleid zeer sterk vanuit de economische en maatschappelijke verwachtingen t.a.v. het onderwijs. De Vlor vindt dat onderwijsbeleid het perspectief en de beleving van de lerende zelf meer moet valoriseren. Vragen

¹ Bij de opmaak van een position paper over de Europa 2020-strategie kan inspiratie gevonden worden in eerder uitgebrachte adviezen: Advies over het strategisch raamwerk voor Europese samenwerking op vlak van onderwijs en vorming (30/4/2009); Advies over Europa 2020 (24/6/2010); Advies over de prioriteiten van het Belgisch Voorzitterschap (18/12/2008).

als participatie van lerenden, welbevinden en betrokkenheid, motivatie worden in de Europese teksten nauwelijks aan de orde gesteld.

Zowel het ECOSOC-verdrag als VN-verdrag over de rechten van het kind benadrukken het recht van iedere lerende op kwaliteitsvol onderwijs en op ontplooiing, de ontwikkeling van waarden en identiteit, respect voor mensenrechten, op bescherming en menselijke waardigheid, actieve en passieve onderwijsvrijheid (zie art. 28, 29 en 30 van het IVKR). De Europese beleidskaders zouden dit uitgangspunt eveneens veel sterker moeten benadrukken en meenemen in hun beleidswerk.

3.3 Samenhang tussen verschillende Europese beleidskaders

De Vlor pleit voor duidelijke samenhang tussen de verschillende Europese beleidslijnen en klaarheid in de objectieven ervan. Sommige beleidslijnen worden centraal gesteld en verdwijnen na verloop van tijd van de beleidsagenda. In dit verband verwijst de Vlor naar de 'vlaggenscheppen' zoals 'new skills for new jobs'.

Een sterkere transparantie tussen de doelen van de verschillende beleidslijnen voor leerplichtonderwijs, voor levenslang- en levensbreed leren, voor hoger en beroepsonderwijs is nodig. Het toepassingsgebied van de referentiekaders (bijvoorbeeld voor sleutelcompetenties, voor het EKK, voor kwaliteitszorg) blijft vaak vaag. Sommige beleidslijnen uit het Kopenhagenproces (zoals het kwalificatiekader) hebben een bredere toepassing dan enkel het beroepsgericht onderwijs, zonder dat dit geëxpliciteerd wordt. Het is daarom niet altijd duidelijk wat het toepassingsgebied is van de verschillende beleidslijnen en hoe ze met elkaar samenhangen (bijv. sleutelcompetenties en kwalificatieraamwerk).

In dit verband vraagt de Vlor dat, gelet op de herverdeling van bevoegdheden binnen de Europese Commissie en de Europese administratie de coherentie van het beleid ten aanzien van de verschillende onderwijsvormen en onderwijsniveaus wordt bewaakt.

3.4 Waar moeten we naartoe met de onderwijsrichtpunten en indicatoren (onder meer in het kader van de landenspecifieke aanbevelingen)?

De Vlaamse Onderwijsraad vindt het goed dat de effecten van een nationaal of regionaal beleid Europees worden opgevolgd. De richtpunten uit de Europe 2020-strategie mikken op het verhogen van het kwalificatieniveau. Voor Vlaanderen is het echter belangrijk dat er voldoende informatie beschikbaar is over indicatoren die in een Vlaamse context relevant zijn. Gemiddelde cijfers voor België hebben met het oog op de bevoegdheden tussen de regio's weinig meerwaarde.

De Vlor pleit voor realisme in de normen die de lidstaten zichzelf stellen. Het is waardevol dat lidstaten zichzelf ambitieuze doelen stellen maar voor bepaalde richtpunten is het duidelijk dat deze ofwel al gehaald waren toen ze geformuleerd werden terwijl andere meteen al onrealistisch bleken. In dit verband verkiest de Vlor een sober kader van richtpunten en indicatoren.

De Vlor beschouwt 'benchmarks' als één van meerdere beleidsinstrumenten. Ze moeten worden geïnterpreteerd in een bepaalde beleids- en maatschappelijke context. Ze kunnen niet functioneren als de enige impactmeting voor goed beleid. Ze geven geenszins de complexiteit van de hele onderwijsrealiteit weer. Enkele voorbeelden: lidstaten kunnen succesvolle vernieuwingen doorvoeren die geen onmiddellijk meetbare impact hebben, de indicatoren mogen er niet toe leiden dat competenties, attitudes en waarden, reflectie en metacognitie minder aandacht zouden krijgen. De betekenis van indicatoren moet situatiegebonden d.w.z. in een bepaalde geografische en historisch-culturele context, worden beoordeeld. De Vlor is van oordeel dat de landenspecifieke aanbevelingen die elk jaar in het voorjaar worden gepubliceerd hiervoor ruimte moeten laten. Europese indicatoren en benchmarks mogen niet leiden tot verantwoordingsdruk bij lokale scholen. Binnen scholen moet er gewerkt worden aan een horizontale en interne verantwoording in het kader van het kwaliteitsbeleid van de school.

Gelet op de vaststelling dat levenslang leren (al dan niet in combinatie met kwalificerend beroepsgericht onderwijs) een pijnpunt blijft in alle lidstaten en in het bijzonder in Vlaanderen en gelet op de verontrustende trends die naar voren komen uit het recente PIAAC-onderzoek pleit de Vlor ervoor om een doelstelling toe te voegen aan de twee richtpunten uit Europe 2020 (voortijdig schoolverlaten en deelname aan hoger onderwijs). Dit zorgt ervoor dat de bijdrage van beroepsgerichte trajecten tot het verhogen van het kwalificatieniveau sterker wordt beklemtoond. Dit geeft de lidstaten en de sociale partners meteen ook incentives om in beroepsgericht onderwijs en in het levenslang leren van werknemers te investeren. Het zou wenselijk zijn om in de Unie te zoeken naar een of twee relevante indicatoren die deze inspanningen zichtbaar maken.

3.5 Subsidiariteit: het Europese beleid geeft ruimte aan het nationale onderwijsbeleid om een breed vormingsconcept te stimuleren

De globale onderwijsvisie van de Europese Unie blijft sterk utilitair. Onderwijs is een onderdeel van een sociaal en een arbeidsmarktbeleid. Het onderwijs is een actor om maatschappelijke doelen te bereiken.

Op zichzelf is er niets verkeerd met deze aandacht voor de maatschappelijke functies van onderwijs op voorwaarde dat de opdrachten van het onderwijs niet hiertoe worden beperkt. Het onderwijs neemt heel wat maatschappelijke opdrachten op zich, geïntegreerd in zijn (ped)agogische opdracht. Onderwijs wil jonge mensen opvoeden om op een kritische en creatieve manier mee de samenleving van morgen vorm te geven. Onderwijs leert lerenden bewust omgaan met normen en met waarden, met diversiteit en met zingeving.

De Vlor is geen vragende partij dat Europa op dit punt initiatieven zou nemen. De Vlor wil wel dat het Europese beleid ruimte laat aan de lidstaten om een eigen vormingsconcept te kunnen opbouwen. In die zin moeten de maatschappelijke vragen die Europa voorop stelt complementair en aanvullend zijn op het eigen onderwijsbeleid van de lidstaten en regio's.

3.6 Implementatie: een ontbrekend luik in het Europese vernieuwingsdenken

De Vlor is van mening dat lidstaten de vernieuwing van hun onderwijsbeleid sterker moeten onderbouwen en een breder draagvlak geven. Te vaak gaan beleidsmakers - zowel Europese als

ationale - ervan uit dat nieuwe beleidsplannen en richtlijnen vanzelfsprekend ook een innovatie op schoolniveau en in de onderwijspraktijk met zich meebrengen. Dit is een te eenvoudige voorstelling van zaken en houdt geen rekening met onderwijskundige inzichten over onderwijsinnovatie.

Literatuur over onderwijsinnovatie leert dat beleidsmakers ruimte moeten laten voor de noodzakelijke professionele vertaling van innovatie in het handelen en in de professionele cultuur van onderwijsgevers en de teams die het onderwijs geven. Binnen de Vlaamse context spelen de pedagogische begeleidingsdiensten hier een cruciale rol. De Vlor pleit ervoor dat Europese beleidsteksten veel meer aandacht besteden aan basisvoorwaarden voor implementatie van onderwijsveranderingen.

Een verandering doorvoeren die een impact heeft op de klasvloer vraagt een volgehouden veranderingsproces van meerdere jaren. Toch vraagt de Europese Commissie aan lidstaten om jaarlijks of tweejaarlijks over de effecten van de veranderingen te rapporteren. Maar de termijnen van die rapporteringen lopen dooreen zodat er een overlast aan rapportering ontstaat die telkens uitgaat van dezelfde beleidsteksten en zonder dat er een met gegevens onderbouwd evaluatieproces op nationaal niveau mee gepaard gaat. De Vlor vraagt naar een zinvolle fasering van al die rapportageprocessen waardoor het mogelijk is om over reële vooruitgang in de processen te rapporteren. In dit verband pleit de Vlor er ook voor dat cijfers over evoluties worden opgesplitst naargelang van de gemeenschappen die in België bevoegd zijn voor het onderwijsbeleid.

4 Een doordachte vertaling van Europese samenwerkingskaders naar Vlaams onderwijsbeleid

De Vlor vindt dat de Europese samenwerking op het terrein van onderwijs en vorming moet uitgaan van subsidiariteit. Het onderwijsbeleid is een nationale/regionale bevoegdheid en kan dat best ook blijven (zie ook punt 3.5).

Zowel het internationale/Europese niveau als het lokale winnen aan belang. Het Vlaamse onderwijsbeleid wordt op die manier vanuit twee andere beleidslagen uitgedaagd. Dit is een nieuwe dynamiek waar het Vlaamse onderwijsbeleid creatief moet leren mee omgaan. De innovatiesnelheid van zowel Europa als het lokale is vaak ook groter dan op het Vlaamse niveau. Actief en snel inspelen op innovatiebehoeften op Europees, Vlaams en lokaal niveau is eveneens een uitdaging.

Voor de Vlor bestaat een goede afstemming tussen het Europese en het Vlaamse niveau uit de volgende stappen:

- Een accurate opvolging en waar mogelijk beïnvloeding van de Europese samenwerkingskaders. Vlaanderen moet in de Europese context de ambitie hebben te wegen op het beleid en de besluitvorming. De Vlor wil dat de Vlaamse minister, ondanks complexe besluitvormingsprocedures, de traditie verder zet om deze toch te proberen te beïnvloeden.

- Een brede consultatie van de stakeholders binnen de Vlor (en andere strategische adviesraden) over de voorgestelde doelen en de wijze waarop deze doelstellingen worden omgezet in Vlaams beleid.
- Het niet klakkeloos overnemen van de Europese afspraken, maar een Vlaamse invulling rekening houdend met onze eigen context, traditie en structuren. De Europese kaders laten een contextualisering van de Europese doelen naar Vlaanderen trouwens perfect toe.
- Een opener communicatie over waar het Europese beleid naartoe wil en waar Vlaanderen eigen klemtonen legt. Nu worden beide aspecten in de communicatie soms door mekaar gehaald. Voor de stakeholders en voor alle onderwijsbetrokkenen is het bijzonder verwarrend als niet duidelijk wordt aangegeven welk beleidsniveau welke beslissing heeft genomen.

5 Stakeholdersparticipatie op het Europese en het Vlaamse niveau moet veel sterker worden uitgebouwd

De Vlor vindt dat de betrokkenheid van het middenveld en van alle partners betrokken bij het onderwijs moet vergroten in het geheel van de vernieuwingsprocessen m.b.t. onderwijs. De huidige procedures zijn onvoldoende zowel op het Europese als op het Vlaamse niveau. In dit verband verwijst de Vlor naar de studies van het Instituut voor de overheid.²

Deze participatie slaat op alle aspecten van de beleidscyclus: van het uitdenken van concepten tot implementatie en evaluatie. Bij de participatie van stakeholders is het belangrijk rekening te houden met de verschillende niveaus waarop onderwijsbeleid tot stand komt.

Voor het Vlaamse niveau biedt de commissie Internationaal Onderwijs- en Vormingsbeleid van de Vlor een platform voor aftoetsing van inzichten. Het is belangrijk hier ook pro-actief te kunnen reflecteren met verschillende stakeholders.

Het is belangrijk voor stakeholders op verschillende niveaus betrokken te zijn:

- Een eerste niveau is dat van snelle en correcte informatie. Ook op het eerste niveau valt nog veel te doen, al zijn er de laatste tijden initiatieven om hieraan wat te verbeteren.
- Een tweede niveau is dat van betrokkenheid. De betrokkenheid van de stakeholders is erg belangrijk om doelstellingen en inbreng van Vlaanderen af te toetsen. De geledingen binnen de Vlor zouden een inbreng moeten kunnen krijgen bij Vlaamse standpuntbepaling én bij het vastleggen van prioritaire punten bij implementatie en vertaling naar de Vlaamse context. De stakeholders moeten inspraak hebben in
 - de thema- en agendasetting;
 - de standpuntbepalingen van de Vlaamse overheid;
 - het tot stand komen van de teksten.

² Brans, Marleen, Van Damme, Jan & Gaskell, Jonathan (2010). *Education councils in Europe. Balancing expertise, societal input and political control in the production of policy advice*. Geraadpleegd op 15 oktober 2014, op http://www.vlor.be/sites/www.vlor.be/files/rapport_volledig.pdf

Vlaanderen moet op grond van een participatief overlegmodel, een eigen beleid vorm geven, weliswaar rekening houdend met de Europese context. Dit is iets anders dan Europese kaders onverkort omzetten in Vlaamse regelgeving.

In Europese context vindt de Vlor dat één jaarlijkse vergadering van een stakeholdersforum absoluut geen adequate invulling is voor het overleg met relevante stakeholders vanuit het onderwijsveld. Ook op het Europese niveau moet het beleid draagvlak krijgen van uit een adequate aftoetsing ervan bij de onderwijspartners en het middenveld en dat in diverse stadia van het besluitvormingsproces. Het is belangrijk om rond democratische participatie aan Europees onderwijsbeleid verder denkwerk te verrichten.